

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

P8_TA(2017)0282

Wspólne minimalne normy w postępowaniu cywilnym**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 4 lipca 2017 r. w sprawie zaleceń dla Komisji dotyczących wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym w Unii Europejskiej (2015/2084(INL))**

(2018/C 334/05)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 225 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając art. 67 ust. 4 TFUE oraz art. 81 ust. 2 TFUE,
- uwzględniając art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Karta),
- uwzględniając art. 6 Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC) oraz orzecznictwo w tym zakresie,
- uwzględniając dokument roboczy w sprawie ustanowienia minimalnych norm w postępowaniu cywilnym w Unii Europejskiej – podstawa prawna ⁽¹⁾,
- uwzględniając ocenę europejskiej wartości dodanej przeprowadzoną przez Dział ds. Europejskiej Wartości Dodanej Biura Analiz Parlamentu Europejskiego (EPRS) zatytułowaną „Wspólne minimalne normy w postępowaniu cywilnym” ⁽²⁾,
- uwzględniając analizę przygotowaną przez Dyрекcję ds. Analiz dla Posłów w EPRS zatytułowaną „Europeizacja postępowania cywilnego: w kierunku wspólnych minimalnych norm?” ⁽³⁾,
- uwzględniając pogłębioną analizę przygotowaną przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Wewnętrznej UE zatytułowaną „Zharmonizowane przepisy i normy minimalne w europejskim prawie dotyczącym postępowania cywilnego” ⁽⁴⁾,
- uwzględniając projekt Europejskiego Instytutu Prawa (ELI) / Międzynarodowego Instytutu Unifikacji Prawa Prywatnego (UNIDROIT) zatytułowany „Od ponadnarodowych zasad do europejskich przepisów o postępowaniu cywilnym”,
- uwzględniając dokument Amerykańskiego Instytutu Prawa (ALI) / UNIDROIT zatytułowany „Zasady ponadnarodowego postępowania cywilnego” ⁽⁵⁾,
- uwzględniając „Analizę w sprawie zbliżenia ustaw i przepisów państw członkowskich dotyczących niektórych aspektów postępowania w sprawach cywilnoprawnych” (tzw. „sprawozdanie M. Stormego”) ⁽⁶⁾,
- uwzględniając wstępny zestaw przepisów regulaminu Jednolitego Sądu Patentowego,

⁽¹⁾ PE 572.853, grudzień 2015 r.⁽²⁾ PE 581.385, czerwiec 2016 r.⁽³⁾ PE 559.499, czerwiec 2015 r.⁽⁴⁾ PE 556.971, czerwiec 2016 r.⁽⁵⁾ *Uniform Law Review*, 2004(4).⁽⁶⁾ M. Storme „Analiza w sprawie zbliżenia ustaw i przepisów państw członkowskich dotyczących niektórych aspektów postępowania w sprawach cywilnoprawnych” (Final Report, Dordrecht, 1994).

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

- uwzględniając unijny dorobek prawny w dziedzinie współpracy wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych,
- uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie zasad krajowej autonomii proceduralnej i skutecznej ochrony sądowej ⁽¹⁾,
- uwzględniając tablicę wyników wymiaru sprawiedliwości UE z 2016 r.,
- uwzględniając publikację CEPEJ Studies nr 23 z 2016 r. zatytułowaną „Europejskie systemy sądowe: skuteczność i jakość działania wymiaru sprawiedliwości”,
- uwzględniając wydane przez Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości w 2016 r. „Zasady szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości” ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 2 kwietnia 2014 r. w sprawie *śródkresowej rewizji programu sztokholmskiego* ⁽³⁾,
- uwzględniając art. 46 i 52 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A8-0210/2017),

Orzecznictwo TSUE na temat krajowej autonomii procesowej i skutecznej ochrony sądowej

- A. mając na uwadze, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem TSUE w zakresie zasady autonomii proceduralnej, w przypadku gdy nie istnieją unijne przepisy dotyczące proceduralnych aspektów rozstrzygnięcia sporów związanych z prawem Unii, państwa członkowskie odpowiadają za wyznaczenie właściwych sądów i szczegółowe określenie procedur, które należy stosować w odniesieniu do wszczętych spraw w celu zapewnienia ochrony praw powierzonych Unii;
- B. mając na uwadze, że zgodnie z tym samym orzecznictwem stosowanie prawa krajowego w zakresie przepisów proceduralnych podlega dwóm istotnym warunkom: krajowe przepisy proceduralne zastosowane do sporów związanych z prawem Unii nie mogą być mniej korzystne niż te zastosowane do podobnych spraw o charakterze krajowym (zasada równoważności) oraz nie powinny być sformułowane w taki sposób, aby uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać praktyczne wykonywanie praw i obowiązków Unii (zasada skuteczności);
- C. mając na uwadze, że w razie braku unijnych przepisów harmonizujących przepisy proceduralne, kompetencje państw członkowskich do określania zasad proceduralnych dotyczących wykonywania praw powierzonych przez Unię nie rozciąga się na wprowadzenie nowych środków prawnych w krajowych porządkach prawnych, aby zapewnić stosowanie prawa Unii ⁽⁴⁾;
- D. mając na uwadze, że zbiór utrwalonego orzecznictwa TSUE ułatwia mu współpracę z sądami orzekającymi na szczeblu państw członkowskich, a jednocześnie podnosi poziom zrozumienia prawa Unii wśród obywateli i takich sądów;

Karta

- E. mając na uwadze, że prawo do skutecznego środka odwoławczego i do rzetelnego procesu sądowego, zapisane w art. 47 Karty i w art. 6 EKPC, stanowi jedną z podstawowych gwarancji poszanowania praworządności i demokracji, która to gwarancja nierozdzielnie wiąże się z postępowaniem cywilnym jako całością;

⁽¹⁾ Zobacz m.in.: wyrok z 16 grudnia 1976 r., w sprawie *Comet BV przeciwko Produktschap voor Siergewassen*, 45/76, ECLI:EU:C:1976:191 i wyrok z 15 maja 1986 r., *Marguerite Johnston przeciwko Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary*, 222/84, ECLI:EU:C:1986:206.

⁽²⁾ Dostępne na stronie internetowej: http://www.ejtn.eu/PageFiles/15756/Judicial%20Training%20Principles_pl.pdf

⁽³⁾ Teksty przyjęte, *P7_TA(2014)0276*.

⁽⁴⁾ Zobacz m.in.: wyrok z 13 marca 2007 r., *Unibet (London) Ltd i Unibet (International) Ltd przeciwko Justitiekanslern*, C-432/05, ECLI:EU:C:2007:163.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

- F. mając na uwadze, że mimo iż art. 47 Karty jest wiążący, a art. 6 EKPC stanowi ogólną zasadę prawa Unii, poziom ochrony prawa do rzetelnego procesu sądowego w postępowaniu cywilnym, w szczególności równowaga między przysługującym powodowi prawem do dostępu do wymiaru sprawiedliwości a prawem pozwanego do obrony nie są zharmonizowane w całej Unii;
- G. mając jednak na uwadze, że – jako prawo podstawowe – prawo do rzetelnego procesu uzupełnione zostało o pewne akty pochodnego prawa Unii o charakterze proceduralnym, w tym rozporządzenie w sprawie drobnych roszczeń⁽¹⁾, dyrektywę o pomocy prawnej⁽²⁾, zalecenie w sprawie zbiorowego dochodzenia roszczeń⁽³⁾, dyrektywę w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów⁽⁴⁾ i dyrektywę w sprawie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji⁽⁵⁾;

Unijny dorobek prawny w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach cywilnych

- H. mając na uwadze, że obywatele Unii, szczególnie ci, którzy przemierzają się przez granice, znacznie częściej wchodzą obecnie w kontakt z systemami postępowania cywilnego w innym państwie członkowskim;
- I. mając na uwadze, że minimalne zasady procedury cywilnej na szczeblu Unii mogłyby przyczynić się do modernizacji krajowych postępowań, do zapewnienia równych warunków działania dla przedsiębiorstw, a także do zwiększenia wzrostu gospodarczego za sprawą skutecznych i wydajnych systemów sądowniczych, przy jednoczesnym ułatwianiu dostępu obywateli do wymiaru sprawiedliwości w Unii i przyczynianiu się do zachowania podstawowych swobód unijnych;
- J. mając na uwadze, że prawodawstwo Unii zajmuje się kwestią postępowania cywilnego nie tylko horyzontalnie, tak jak w przypadku instrumentów fakultatywnych⁽⁶⁾, ale również coraz częściej w sposób uwzględniający specyfikę danej dziedziny, w ramach różnych sektorów polityki, takich jak własność intelektualna⁽⁷⁾, ochrona konsumentów⁽⁸⁾ lub – ostatnio – prawo konkurencji⁽⁹⁾;
- K. mając na uwadze, że fragmentaryczny charakter harmonizacji zasad procedury na szczeblu Unii był wielokrotnie krytykowany, a pojawienie się przepisów w zakresie postępowania cywilnego uwzględniających specyfikę danego sektora stanowi wyzwanie dla spójności obu systemów: zarówno dla procedury na szczeblu państwa członkowskiego, jak również dla różnych instrumentów Unii;
- L. mając na uwadze, że wniosek dotyczący dyrektywy ma na celu wprowadzenie ram dotyczących wydawania wyroków w sprawach cywilnych poprzez usystematyzowanie istniejących unijnych przepisów w zakresie postępowania cywilnego i rozszerzenie ich zakresu zastosowania na wszystkie kwestie wchodzące w zakres zastosowania prawa unijnego;
- M. mając na uwadze, że proponowana dyrektywa ma pomóc w osiągnięciu bardziej skoordynowanego, spójnego i systematycznego podejścia do systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, które to podejście nie będzie ograniczone przez granice, interesy i zasoby pojedynczego kraju;

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa Rady 2003/8/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze (Dz.U. L 26 z 31.1.2003, s. 41).

⁽³⁾ Zalecenie Komisji z dnia 11 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych zasad dotyczących mechanizmów zbiorowego dochodzenia roszczeń o zaprzestanie bezprawnych praktyk oraz roszczeń odszkodowawczych w państwach członkowskich, dotyczących naruszeń praw przyznanych na mocy prawa Unii (Dz.U. L 201 z 26.7.2013, s. 60).

⁽⁴⁾ Dyrektywa 2009/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów (Dz.U. L 110 z 1.5.2009, s. 30).

⁽⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego (Dz.U. L 349 z 5.12.2014, s. 1).

⁽⁶⁾ Zobacz na przykład rozporządzenie w sprawie drobnych roszczeń (drugi przypis do motywu G powyżej) oraz rozporządzenie w sprawie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym (rozporządzenie (UE) nr 655/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiające procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 189 z 27.6.2014, s. 59).

⁽⁷⁾ Dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. L 157 z 30.4.2004, s. 45).

⁽⁸⁾ Zobacz przypis czwarty do motywu F powyżej.

⁽⁹⁾ Zobacz przypis piąty do motywu F powyżej.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

Podstawa prawna wniosku

- N. mając na uwadze, że na mocy art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 TUE (zasada przyznania kompetencji) Unia może stanowić prawo w danym obszarze wyłącznie, jeżeli posiada wyraźnie określone kompetencje w tym zakresie i o ile jest to zgodne z zasadami pomocniczości i proporcjonalności;
- O. mając na uwadze, że w obowiązujących ramach traktatowych główna podstawa prawna harmonizacji postępowania cywilnego znajduje się w tytule V TFUE dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości;
- P. mając na uwadze, że w traktacie z Lizbony zachowano wymóg dotyczący wystąpienia elementu transgranicznego dla uruchomienia kompetencji Unii, co oznacza, że działanie Unii w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych jest możliwe jedynie w przypadku, gdy w sprawie występują łączniki (np. pobyt, miejsce świadczenia itp.), które wskazują co najmniej dwa różne państwa członkowskie;
- Q. mając na uwadze ogólne uregulowanie z art. 114 TFUE, dotyczące zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, które to przepisy mają na celu ustanowienie i funkcjonowanie rynku wewnętrznego, było i nadal jest wykorzystywane jako podstawa prawna dla szerokiego zakresu dyrektyw sektorowych, które harmonizują niektóre aspekty postępowania cywilnego, takie jak na przykład dyrektywa w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (IPRED) i najnowsza dyrektywa w sprawie odszkodowań z tytułu naruszenia prawa konkurencji;
- R. mając na uwadze, że zgodnie z art. 67 ust. 4 TFUE Unia powinna ułatwiać dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności przez zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych, jak wyjaśniono w art. 81 TFUE;

Wzajemne zaufanie w europejskiej przestrzeni sądowej

- S. mając na uwadze, że swobodny przepływ orzeczeń sądowych jest ściśle związany z koniecznością stworzenia wystarczającego poziomu wzajemnego zaufania między organami sądowymi różnych państw członkowskich, w szczególności jeśli chodzi o poziom ochrony praw procesowych;
- T. mając na uwadze, że „wzajemne zaufanie” oznacza tutaj zaufanie, które państwa członkowskie powinny wzajemnie okazywać względem swoich systemów prawnych i sądowych, co przekłada się na zakaz rewizji działań podejmowanych przez inne państwa i ich sądownictwo;
- U. mając na uwadze, że zasada wzajemnego zaufania służy zwiększeniu pewności prawa, dając obywatelom i przedsiębiorcom Unii wystarczającą stabilność i przewidywalność;
- V. mając na uwadze, że wdrożenie i przestrzeganie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w powiązaniu ze zbliżaniem przepisów ułatwia współpracę między organami i ochronę prawną praw jednostki;
- W. mając na uwadze, że taki system wspólnych minimalnych norm w formie zasad i przepisów mógłby stanowić podstawę dla harmonizacji krajowych przepisów postępowania cywilnego, poprzez zapewnienie równowagi pomiędzy prawami podstawowymi stron postępowania sądowego w celu zapewnienia pełnego wzajemnego zaufania między systemami sądowymi państw członkowskich;
- X. mając na uwadze, że istnienie i przestrzeganie gwarancji proceduralnych dla efektywności i skuteczności postępowań cywilnych i równego traktowania stron jest pożądane i istotnie niezbędne w celu zapewnienia wzajemnego zaufania;
- Y. mając na uwadze, że ustanowienie takiego systemu wspólnych minimalnych norm oznaczałoby również minimalny poziom jakości postępowań cywilnych w całej UE, przyczyniając się w ten sposób nie tylko do wzmocnienia wzajemnego zaufania między organami sądowymi, lecz także do sprawniejszego funkcjonowania rynku wewnętrznego, ponieważ szacuje się, że różnice proceduralne między państwami członkowskimi mogą m.in. powodować zakłócenia w handlu i powstrzymywać przedsiębiorców i konsumentów przed korzystaniem z ich praw na rynku wewnętrznym;

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

Inne kwestie do rozważenia

- Z. mając na uwadze, że w Unii potrzebne jest zbliżenie uregulowań proceduralnych; mając na uwadze, że proponowana dyrektywa ma być pierwszym krokiem w procesie dalszej harmonizacji i konwergencji stosowanych przez państwa członkowskie systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, a także ustanowienia w dłuższej perspektywie unijnego kodeksu postępowania cywilnego;
- AA. mając na uwadze, że proponowana dyrektywa nie narusza ani organizacji wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich, ani głównych zasad przebiegu postępowania cywilnego, ale ułatwia wprowadzenie skuteczniejszych krajowych przepisów proceduralnych;
- AB. mając na uwadze, że niezwykle ważne jest zatem przyjęcie i należyte wdrożenie przepisów przewidujących przyjęcie wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym w Unii;

Orzecznictwo TSUE na temat krajowej autonomii procesowej i skutecznej ochrony sądowej

1. zwraca uwagę, że TSUE odegrał podstawową rolę w ustanawianiu fundamentów unijnego postępowania cywilnego, ponieważ określił, jak należy rozumieć postępowanie cywilne w systemie prawnym Unii;
2. podkreśla jednak, że chociaż pewne zasady postępowania cywilnego, które obecnie są akceptowane jako część unijnego systemu proceduralnego zostały potwierdzone w orzecznictwie TSUE, wkład Trybunału powinien być ostatecznie postrzegany raczej jako wykładnia norm, a nie ich stanowienie;
3. w związku z tym podkreśla, że bogate doświadczenie TSUE w przeprowadzaniu przeglądów zasad naprawczych i proceduralnych, jak również wartości w zakresie kompromisu i konkurencji, którymi kieruje się Trybunał, są bardzo pouczające i powinny być brane pod uwagę podczas wprowadzenia horyzontalnych ram o charakterze legislacyjnym, zawierających wspólne normy w postępowaniu cywilnym;

Karta

4. podkreśla, że jeżeli chodzi o rzetelny proces sądowy i dostęp do wymiaru sprawiedliwości, należy utrzymywać i dalej rozszerzać sieci współpracy i bazy danych, zacieśniając współpracę sądową i nasilając wymianę informacji;
5. z zadowoleniem przyjmuje zatem rozwój e-sprawiedliwości, a zwłaszcza utworzenie Europejskiej Sieci Sądowej i europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”, który ma się stać punktem kompleksowej obsługi w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości w Unii;

Unijny dorobek prawny w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach cywilnych

6. wzywa również Komisję do dokonania oceny, czy należy proponować dalsze działania w celu konsolidacji i wzmocnienia zharmonizowanego podejścia do prywatnego egzekwowania praw przyznanych na mocy prawa Unii i czy obecnie proponowane wspólne minimalne normy w postępowaniu cywilnym mogą być postrzegane jako propagowanie i zapewnienie takiego horyzontalnego modelu;
7. przypomina, że systematyczne gromadzenie danych statystycznych na temat stosowania i skuteczności istniejących instrumentów unijnych w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych jest kwestią najwyższej wagi;
8. zwraca się w związku z tym do Komisji o ocenę tego, czy dodatkowe środki wdrażania przez państwa członkowskie mogłyby przyczynić się do skutecznego stosowania odrębnych procedur unijnych, i stoi na stanowisku, że w związku z tym ustanowić należy niezawodny i systematyczny proces nadzoru ze strony Komisji;

Podstawa prawna wniosku

9. przypomina, że art. 114 TFUE (dotyczący harmonizacji rynku wewnętrznego) był wykorzystywany do przyjęcia wielu aktów prawnych Unii mających konsekwencje proceduralne; art. 114 TFUE o zbliżeniu przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, które to przepisy mają na celu ustanowienie i funkcjonowanie rynku wewnętrznego, był i nadal jest wykorzystywany jako podstawa prawna dla szerokiego zakresu dyrektywy sektorowych, które harmonizują niektóre aspekty postępowania cywilnego, takich jak na przykład dyrektywa w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej;

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

10. zauważa jednak, że art. 81 TFUE przewiduje przyjmowanie środków w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne, w tym środków dotyczących zbliżenia przepisów ustawowych i wykonawczych państw członkowskich, w szczególności jeżeli jest to niezbędne do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego; uważa w związku z tym, że art. 81 TFUE stanowi właściwą podstawę prawną proponowanego instrumentu prawnego;

11. twierdzi zatem, że pojęcie „skutków transgranicznych” w tekście art. 81 ust. 1 TFUE dotyczącym przyjęcia środków w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych powinno być rozumiane w szerokim zakresie i nie powinno być pojmowane jako synonim „transgranicznego postępowania sądowego”;

12. podkreśla, że obecne rozumienie pojęcia „spraw mających skutki transgraniczne” jest raczej ograniczone i prowadzi do utworzenia dwóch zestawów przepisów i dwóch kategorii podmiotów prawa, co może prowadzić do dalszych problemów i niepotrzebnych zawiłości; podkreśla, że należy zatem przyjąć szerszą wykładnię;

13. podkreśla w tym kontekście, że proponowane w niniejszym wniosku wspólne minimalne normy w postępowaniu cywilnym mogłyby prowadzić do dalszego usprawnienia, jeżeli państwa członkowskie rozszerzyłyby ich zakres zastosowania nie tylko na kwestie objęte zakresem zastosowania prawa Unii, lecz ogólnie na przypadki transgraniczne, jak i czysto krajowe;

Wzajemne zaufanie w europejskiej przestrzeni sądowej

14. zauważa, że główne działania Unii w europejskiej przestrzeni sądowej dotyczące wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych odnoszą się do wprowadzenia instrumentów w zakresie jurysdykcji, zawiłości i transgranicznego egzekwowania wyroków;

15. ponownie przypomina i podkreśla, że swobodny przepływ orzeczeń zwiększa wzajemne zaufanie wymiarów sprawiedliwości państw członkowskich, a tym samym zwiększa pewność prawa i zapewnia odpowiednią stabilność i przewidywalność dla obywateli i przedsiębiorców w Unii;

16. podkreśla w związku z tym, że wzajemne zaufanie jest pojęciem złożonym i że w procesie budowania tego zaufania rolę odgrywa wiele czynników, takich jak kształcenie sędziów, transgraniczna współpraca sądowa oraz wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk między sędziami;

17. zauważa, że wzajemne zaufanie można zwiększać, wykorzystując w tym celu między innymi metody o charakterze nieustawodawczym, takie jak współpraca sędziów w ramach Europejskiej Sieci Sądowniczej lub ich uczestnictwo w szkoleniach;

18. z zadowoleniem przyjmuje w związku z tym dziewięć zasad Europejskiej Sieci Szkoleń Kadr Wymiaru Sprawiedliwości dotyczących szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości przyjętych podczas zgromadzenia ogólnego tej sieci w 2016 r., jako że stanowią one wspólną podstawę i ramy dla europejskiego sądownictwa oraz instytucji zajmujących się szkoleniem kadr wymiaru sprawiedliwości;

19. twierdzi jednak, że z czysto prawnego punktu widzenia wzajemne zaufanie wymaga, na bardzo podstawowym poziomie, by sądownictwo państw członkowskich postrzegało uzgodnienia proceduralne innych państw zarówno w teorii, jak i w praktyce jako gwarantujące rzetelne postępowania cywilne;

20. zaznacza w związku z tym, że opracowanie systematycznych, minimalnych norm w postępowaniu cywilnym w Unii w postaci ogólnej dyrektywy horyzontalnej doprowadziłoby do wzrostu wzajemnego zaufania między systemami wymiaru sprawiedliwości państw członkowskich, zharmonizowałoby na szczeblu unijnym podstawowe prawa procesowe w sprawach cywilnych i przełożyłoby się na głębiej zakorzenione poczucie sprawiedliwości, pewności i przewidywalności w całej Unii;

Wspólne minimalne normy w postępowaniu cywilnym

21. podkreśla, że skuteczne systemy postępowania cywilnego odgrywają kluczową rolę w utrzymaniu praworządności i podstawowych wartości Unii; są również warunkiem koniecznym dla zrównoważonych inwestycji i otoczenia przyjaznego przedsiębiorcom i konsumentom;

22. uważa, że brak jasności w odniesieniu do terminów przedawnienia obowiązujących obywateli, konsumentów i przedsiębiorców w sporach wywierających skutki o charakterze transgranicznym może utrudnić dostęp do wymiaru sprawiedliwości; wzywa w związku z tym Komisję i państwa członkowskie do przeprowadzenia oceny wykonalności i celowości dokonania harmonizacji terminów przedawnienia w postępowaniach cywilnych;

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

23. stwierdza, że istnieje wyraźne zapotrzebowanie na przepisy prawa obejmujące zbiór norm proceduralnych mających zastosowanie do postępowania cywilnego, i wzywa Komisję, by kontynuowała realizację swojego planu działania na rzecz realizacji programu sztokholmskiego przyjętego przez Radę Europejską w dziedzinie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości;

24. zgodnie z art. 225 TFUE apeluje zatem do Komisji, by przedłożyła do 30 czerwca 2018 r., na podstawie art. 81 ust. 2 TFUE, wniosek dotyczący aktu prawnego w sprawie wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym, według zaleceń przedstawionych w załączniku;

25. potwierdza, że zalecenia załączone do niniejszej rezolucji są zgodne z prawami podstawowymi oraz zasadami pomocniczości i proporcjonalności;

26. uważa, iż projekt będący przedmiotem wniosku nie pociąga za sobą skutków finansowych, jako że wprowadzenie minimalnych norm w postępowaniu cywilnym przyniesie korzyści skali w postaci ograniczenia kosztów dla stron i ich przedstawicieli, którzy nie będą musieli zapoznawać się z postępowaniem cywilnym innego państwa;

o

o o

27. zobowiązuje przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji oraz zaleceń zawartych w załączniku Komisji i Radzie oraz parlamentom i rządów państw członkowskich.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

ZAŁĄCZNIK DO REZOLUCJI:

ZALECENIA DOTYCZĄCE DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY W SPRAWIE WSPÓLNYCH MINIMALNYCH NORM W POSTĘPOWANIU CYWILNYM W UE

A. ZASADY I CELE PROPONOWANEGO WNIOSKU

1. W Unii egzekwowanie prawa przed sądami jest nadal w dużej mierze oparte na krajowych przepisach proceduralnych i praktyce krajowej. Sądy krajowe są również sądami Unii. W związku z tym podczas toczących się przed nimi postępowań należy zapewnić równość, sprawiedliwość i sprawność, a także skuteczne stosowanie prawa unijnego.
2. Wdrożenie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych zwiększyło zaufanie państw członkowskich do systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych w innych państwach, a środki zbliżające przepisy ustawowe i wykonawcze państw członkowskich mogą ułatwić współpracę między organami i ochronę sądową praw jednostki. Zakres wzajemnego zaufania w znacznym stopniu zależy od wielu parametrów, w tym między innymi mechanizmów mających na celu zagwarantowanie praw powoda lub pozwanego, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępu do sądów oraz wymiaru sprawiedliwości.
3. Mimo że państwa członkowskie są stronami Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC), z doświadczenia wynika, że nie zawsze zapewnia to wystarczające zaufanie do systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych innych państw członkowskich. Krajowe przepisy państw członkowskich o postępowaniu cywilnym często różnią się znacznie pod względem pewnych podstawowych zasad i gwarancji proceduralnych, co może utrudniać wzajemne zaufanie między organami sądowymi.
4. Z tego względu niezbędne jest, by – w celu ochrony podstawowych praw i wolności obywateli Unii oraz z myślą o zapewnieniu pomocy w modernizacji procedur krajowych oraz równych warunków działania dla przedsiębiorstw i większego wzrostu gospodarczego dzięki skutecznym i wydajnym systemom prawnym – przyjąć dyrektywę, która w większym stopniu rozwinie minimalne normy określone w Karcie i w EKPC. Odpowiednią podstawą prawną dla takiego wniosku jest art. 81 ust. 2 TFUE, dotyczący środków w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych. Dyrektywa powinna zostać przyjęta w zwykłej procedurze ustawodawczej.
5. Uznaje się, że wspólne minimalne normy w postępowaniu cywilnym są konieczne, by stanowić solidną podstawę zbliżenia i udoskonalenia ustawodawstw krajowych, z uwagi na elastyczność, jaką dadzą państwom członkowskim w przygotowywaniu nowych przepisów postępowania cywilnego, przy uwzględnieniu ogólnego porozumienia w sprawie zasad praktyki wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych.
6. Wspólne minimalne standardy powinny prowadzić do zwiększenia zaufania do systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych wszystkich państw członkowskich, co z kolei powinno spowodować wzrost skuteczności, szybkości i elastyczności współpracy sądowej w klimacie wzajemnego zaufania. Takie wspólne normy minimalne powinny również spowodować usunięcie przeszkód dla swobodnego przepływu obywateli na terytoriach państw członkowskich, co zagwarantuje, że w szczególności obywatele odbywający podróże zagraniczne nie będą wahali się przed korzystaniem z systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych w innym państwie członkowskim.
7. Proponowana dyrektywa nie zmierza do zastąpienia całości krajowych systemów postępowania cywilnego. Przy poszanowaniu krajowych uwarunkowań oraz prawa podstawowego do skutecznego środka odwoławczego i rzetelnego procesu, które zapewnia skuteczny i efektywny dostęp do wymiaru sprawiedliwości, proponowana dyrektywa zmierza do ustanowienia wspólnych minimalnych norm dotyczących funkcjonowania i przebiegu postępowania cywilnego w państwach członkowskich w odniesieniu do wszystkich kwestii wchodzących w zakres prawa Unii. Ma również na celu stworzenie podstawy dla stopniowego pogłębiania zbliżenia systemów postępowania cywilnego państw członkowskich.
8. Wniosek nie ma wpływu na przepisy państw członkowskich dotyczące organizacji ich sądów i obowiązujące w nich zasady mianowania sędziów.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

9. Wniosek jest zgodny z zasadami pomocniczości i proporcjonalności, jako że państwo członkowskie nie może samo ustanowić zestawu minimalnych norm w postępowaniu cywilnym, a wniosek nie wykracza poza to, co bezwzględnie konieczne do zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości i wzajemnego zaufania w Unii.

B. TEKST PROPONOWANEGO WNIOSKU

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym w Unii Europejskiej

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 81 ust. 2,

uwzględniając wniosek Parlamentu Europejskiego skierowany do Komisji Europejskiej,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia postawiła sobie za cel utrzymanie i rozwój przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w której zapewniony jest swobodny przepływ osób. W celu stopniowego tworzenia tej przestrzeni Unia ma przyjąć środki dotyczące współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne, zwłaszcza gdy jest to niezbędne dla właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego.
- (2) Zgodnie z art. 81 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) takie środki powinny mieć na celu zapewnienie między innymi wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych przez państwa członkowskie, transgranicznego doręczania dokumentów, współpracy w zakresie gromadzenia dowodów, skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz usuwanie przeszkód utrudniających prawidłowy przebieg postępowań cywilnych, w razie konieczności przez propagowanie zgodności zasad postępowania cywilnego mających zastosowanie w państwach członkowskich.
- (3) Zgodnie z konkluzjami prezydencji Rady Europejskiej z posiedzenia w Tampere w dniach 15 i 16 października 1999 r., w szczególności z ich pkt 33, skuteczniejsze wzajemne uznawanie wyroków i innych orzeczeń sądowych oraz niezbędne zbliżenie przepisów ułatwiłoby współpracę właściwych organów oraz sądową ochronę praw jednostki. Zasada wzajemnego uznawania powinna zatem stać się fundamentem współpracy wymiarów sprawiedliwości w Unii w sprawach cywilnych.
- (4) Zgodnie z planem działania Komisji na rzecz wdrożenia programu sztokholmskiego przyjętego przez Radę Europejską w dziedzinie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, europejska przestrzeń sądowa i właściwie funkcjonujący jednolity rynek opierają się na fundamentalnej zasadzie wzajemnego uznawania, która z kolei jest oparta na założeniu, że państwa członkowskie mają wzajemne zaufanie do swoich systemów wymiaru sprawiedliwości. Zasada ta nie może funkcjonować w praktyce bez wzajemnego zaufania między sędziami, prawnikami, przedsiębiorcami i obywatelami. Zakres takiego zaufania zależy od wielu parametrów, w tym istnienia mechanizmów zabezpieczenia praw procesowych stron w postępowaniu cywilnym. Wspólne minimalne normy wzmacniające prawo do rzetelnego procesu i skuteczność systemów wymiaru sprawiedliwości oraz przyczyniające się do skutecznego systemu egzekwowania przepisów są niezbędne do zapewnienia stosowania tej zasady.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

- (5) Dzięki ustanowieniu minimalnych norm dotyczących ochrony praw procesowych stron i zapewnieniu obywatelom łatwiejszego dostępu do wymiaru sprawiedliwości niniejsza dyrektywa powinna zwiększyć zaufanie państw członkowskich do systemów sądownictwa w sprawach cywilnych z innych państw członkowskich, przyczyniając się tym samym do propagowania kultury praw podstawowych w Unii, a także do bardziej wydajnego rynku wewnętrznego, przy jednoczesnym zachowaniu podstawowych swobód Unii dzięki głębszemu zakorzenieniu poczucia sprawiedliwości, pewności i przewidywalności na całym terytorium Unii.
- (6) Przepisy niniejszej dyrektywy powinny mieć zastosowanie do sporów cywilnych mających skutki transgraniczne, w tym do tych wynikających z naruszenia praw i wolności zagwarantowanych prawem Unii. W przypadku gdy dyrektywa zawiera odniesienie do naruszenia praw przyznanych na mocy prawa Unii, obejmuje to wszystkie sytuacje, w których naruszenie przepisów ustanowionych na poziomie Unii wyrządziło lub może wyrządzić szkodę osobom fizycznym lub prawnym. Nic nie powinno uniemożliwiać państwom członkowskim stosowania przepisów niniejszej dyrektywy także do sądowych spraw cywilnych o charakterze czysto krajowym.
- (7) Wszystkie państwa członkowskie są stronami europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4 listopada 1950 r. Sprawy, o których mowa w niniejszej dyrektywie, powinny być rozpatrywane zgodnie z konwencją, w szczególności z poszanowaniem prawa do rzetelnego procesu sądowego i skutecznego środka odwoławczego.
- (8) Niniejsza dyrektywa ma na celu propagowanie stosowania wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym, by zapewnić skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości w Unii. Powszechnie uznane prawo dostępu do wymiaru sprawiedliwości zostało także potwierdzone w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”).
- (9) Postępowanie cywilne należy dalej usprawniać, korzystając z rozwoju technicznego w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości oraz dostępnych sądom i trybunałom nowych narzędzi, które mogą pomóc przezwyciężyć przeszkody, jakimi są odległość geograficzna i jej konsekwencje w postaci wysokich kosztów i długiego czasu postępowania. Aby jeszcze bardziej zmniejszyć koszty prowadzenia sporu oraz skrócić postępowanie, należy w większym stopniu zachęcić strony oraz sądy i trybunały do stosowania nowoczesnych technik komunikacyjnych.
- (10) Aby umożliwić wysłuchiwanie osób bez konieczności odbywania podróży do sądu lub trybunału, państwa członkowskie powinny dopilnować, by rozprawy oraz dowody z zeznań świadków, przesłuchania biegłych lub stron mogły być przeprowadzane z wykorzystaniem wszelkich środków porozumiewania się na odległość, chyba że ze względu na szczególne okoliczności danej sprawy wykorzystanie takich środków nie byłoby właściwe z punktu widzenia rzetelnego prowadzenia postępowania. Stosuje się to z zastrzeżeniem przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001⁽¹⁾.
- (11) Sądy państw członkowskich powinny być w stanie oprzeć się na opiniach ekspertów w sprawach technicznych, prawnych i w innych kwestiach dowodowych. Z wyjątkiem przypadku, gdy środki przymusu są konieczne i zgodne ze swobodą świadczenia usług oraz orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, sędziowie w jednym państwie członkowskim powinni mieć możliwość wyznaczenia ekspertów do przeprowadzania czynności w innym państwie członkowskim, bez konieczności uzyskiwania uprzedniej zgody. W celu ułatwienia dostępu do specjalistycznej wiedzy z dziedziny prawa oraz z uwzględnieniem ograniczeń w zakresie mianowania ekspertów mających wystarczające kwalifikacje w jednym państwie członkowskim w zakresie jego jurysdykcji, na przykład ze względu na techniczną złożoność sprawy lub istnienie bezpośrednich lub pośrednich powiązań między ekspertem a stronami, należy stworzyć europejski spis wszystkich krajowych wykazów ekspertów oraz aktualizować go w ramach europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”.
- (12) Środki tymczasowe i środki zabezpieczające powinny zapewniać odpowiednią równowagę między interesami powoda w zakresie otrzymania ochrony tymczasowej a interesami pozwanego w zakresie zapobiegania nadużywaniu takiej ochrony. Jeżeli przed uzyskaniem orzeczenia występuje się o zastosowanie środka tymczasowego, sąd, do którego kierowany jest ten wniosek, powinien być przekonany – na podstawie dowodów przedstawionych przez powoda – że może on być stroną wygraną w sprawie głównej przeciwko pozwanemu. Ponadto powód powinien być zobowiązany do wykazania w każdej sytuacji w sposób zadowalający sąd, że jego roszczenie pilnie wymaga ochrony sądowej i że bez środków tymczasowych wykonanie istniejącego lub przyszłego orzeczenia może być zagrożone lub znacząco utrudnione.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1).

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

- (13) Przepisy niniejszej dyrektywy nie powinny naruszać przepisów szczególnych dotyczących stosowania praw w dziedzinie własności intelektualnej, określonych w aktach prawnych Unii, a w szczególności tych zawartych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/48/WE⁽¹⁾. Niniejsza dyrektywa nie powinna również naruszać przepisów szczególnych dotyczących odzyskiwania długów transgranicznych, jak przewidziano w europejskim nakazie zabezpieczenia na rachunku bankowym⁽²⁾.
- (14) To sądy odgrywają kluczową rolę w ochronie praw i interesów wszystkich stron i w zarządzaniu postępowaniem cywilnym w sposób wydajny i skuteczny.
- (15) Zagwarantowanie lepszego dostępu do sprawiedliwego procesu, wymiaru sprawiedliwości i wzajemnego zaufania, jako jeden z celów polityki Unii w zakresie ustanowienia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, powinno obejmować także dostęp do sądowych oraz pozasądowych metod rozwiązywania sporów. Aby zachęcić strony do korzystania z mediacji, państwa członkowskie powinny dopilnować, aby przepisy dotyczące okresów przedawnienia nie uniemożliwiały stronom wystąpienia na drogę sądową lub przeprowadzenia postępowania arbitrażowego, gdyby mediacja nie powiodła się.
- (16) Z uwagi na różnice w przepisach dotyczących postępowania cywilnego w poszczególnych państwach członkowskich, w szczególności tych dotyczących doręczania dokumentów, konieczne jest określenie minimalnych norm, które powinny mieć zastosowanie do postępowania cywilnego objętego zakresem zastosowania prawa Unii. Priorytetowo należy traktować w szczególności te metody doręczania, które zapewniają szybkie i bezpieczne doręczenie dokumentów i potwierdzenie odbioru. Należy zatem szeroko zachęcać do stosowania nowoczesnych technologii komunikacyjnych. W przypadku dokumentów, które należy doręczyć stronom, doręczenie drogą elektroniczną należy traktować na równi z doręczeniem drogą pocztową. Dostępne środki elektroniczne powinny zapewniać, aby treść otrzymanych dokumentów oraz innej komunikacji pisemnej była wierna i zgodna z treścią wysłanych dokumentów oraz innej korespondencji pisemnej oraz aby metoda stosowana do potwierdzenia odbioru przewidywała potwierdzenie odbioru przez adresata oraz potwierdzenie daty odbioru.
- (17) Państwa członkowskie powinny zagwarantować stronom w postępowaniu cywilnym prawo dostępu do adwokata zgodnie z własnym wyborem. W przypadku sporów o charakterze transgranicznym strony powinny mieć prawo dostępu do jednego adwokata w państwie pochodzenia w przypadku wstępnych porad i do innego adwokata w państwie przyjmującym do prowadzenia postępowania sądowego. Poufność porozumiewania się między stronami a ich adwokatem ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia skutecznego wykonania prawa do rzetelnego procesu sądowego. Państwa członkowskie powinny zatem przestrzegać zasady poufności spotkań i innych form porozumiewania się pomiędzy adwokatem a stronami korzystającymi z prawa do adwokata przewidzianego w niniejszej dyrektywie. Strony w sprawie powinny mieć możliwość zrzeczenia się prawa przyznanego na mocy niniejszej dyrektywy, pod warunkiem że udzielono im informacji na temat możliwych konsekwencji zrzeczenia się tego prawa.
- (18) Uiszczenie opłat sądowych nie powinno wiązać się dla powoda z koniecznością odbycia podróży do państwa członkowskiego sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę ani ustanowienia w tym celu adwokata lub radcy prawnego. By zapewnić powodowi rzeczywisty dostęp do postępowania, państwa członkowskie powinny oferować – jako wymaganie minimalne – przynajmniej jedną z metod płatności na odległość przewidzianych w niniejszej dyrektywie. Informacje o opłatach sądowych i metodach dokonywania płatności, a także o organach lub organizacjach właściwych do udzielania praktycznej pomocy w państwach członkowskich, powinny być przejrzyste i łatwo dostępne w internecie, na odpowiednich stronach krajowych.
- (19) Państwa członkowskie powinny zapewniać poszanowanie podstawowego prawa do pomocy prawnej, jak określono w art. 47 akapit trzeci Karty. Wszystkie osoby fizyczne lub prawne biorące udział w sporach cywilnych objętych zakresem zastosowania niniejszej dyrektywy powinny – niezależnie od tego, czy występują jako powód, czy jako pozwany – mieć możliwość dochodzenia swoich praw przed sądem, nawet jeśli ich sytuacja materialna uniemożliwia im poniesienie kosztów procesu. Pomoc prawna powinna obejmować przedprocesową poradę prawną służącą rozstrzygnięciu sporu przed wniesieniem sprawy do sądu, pomoc prawną w trakcie wnoszenia sprawy do sądu oraz reprezentowanie w sądzie, a także pomoc w kosztach procesu. Przepis ten stosuje się z zastrzeżeniem dyrektywy Rady 2003/8/WE⁽³⁾.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. L 157 z 30.4.2004, s. 45).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiające procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 189 z 27.6.2014, s. 59).

⁽³⁾ Dyrektywa Rady 2003/8/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze (Dz.U. L 26 z 31.1.2003, s. 41).

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

- (20) Utworzenie europejskiej kultury sędziowskiej, w pełni zgodnej z zasadą pomocniczości, proporcjonalności i niezależności sędziowskiej, ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego funkcjonowania europejskiej przestrzeni sądowej. Szkolenie pracowników wymiaru sprawiedliwości jest bardzo ważnym elementem tego procesu, ponieważ zwiększa wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi, przedstawicielami zawodów prawniczych i obywatelami. W tym względzie państwa członkowskie muszą ze sobą współpracować oraz wspierać szkolenie zawodowe i wymianę najlepszych praktyk wśród osób pracujących w dziedzinie prawa.
- (21) W niniejszej dyrektywie ustanawia się normy minimalne. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres praw określonych w niniejszej dyrektywie w celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony. Taki wyższy poziom ochrony nie powinien stanowić przeszkody we wzajemnym zaufaniu i w łatwym dostępie do wymiaru sprawiedliwości, co ma być ułatwiane przez przyjmowane normy minimalne. Ustanawiane przepisy nie powinny naruszać poziomu ochrony przewidzianej w Karcie praw podstawowych, zgodnie z wykładnią Trybunału, ani nadrzędności, jednolitości i skuteczności prawa UE.
- (22) Jako że cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie stworzenie wspólnych minimalnych norm w postępowaniu cywilnym, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki działania możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia zamierzonych celów.
- (23) Zgodnie z [art. 3] / [art. 1 i 2] Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, [te państwa członkowskie powiadomiły o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy] / [z zastrzeżeniem art. 4 tego protokołu, te państwa członkowskie nie uczestniczą w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie są nią związane ani jej nie stosują].
- (24) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

ROZDZIAŁ I:

PRZEDMIOT, ZAKRES I DEFINICJE

Artykuł 1

Przedmiot

Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie systemów postępowania cywilnego, tak aby zapewnić pełne poszanowanie prawa do skutecznego środka prawnego i rzetelnego procesu sądowego, uznane w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i w art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości, poprzez ustanowienie minimalnych norm dotyczących wszczęcia, prowadzenia i zamykania postępowań cywilnych przed sądami lub trybunałami w państwach członkowskich.

Artykuł 2

Zakres

1. Z zastrzeżeniem norm w postępowaniu cywilnym, które są lub mogą być przewidziane w przepisach Unii lub krajowych, o ile normy te mogą być bardziej korzystne dla stron postępowania, niniejsza dyrektywa ma zastosowanie, w przypadku sporów o charakterze transgranicznym, do spraw cywilnych i handlowych, bez względu na rodzaj sądu lub trybunału, z wyjątkiem praw i obowiązków, w stosunku do których, strony nie mają uprawnień do dysponowania zgodnie z obowiązującym prawem. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania w szczególności do spraw podatkowych, celnych lub administracyjnych ani dotyczących odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania w wykonywaniu władzy publicznej (*acta iure imperii*).

2. W niniejszej dyrektywie termin „państwo członkowskie” oznacza państwo członkowskie inne niż [Zjednoczone Królestwo, Irlandię i] Danię.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

Artykuł 3

Spory mające skutki transgraniczne

1. Do celów niniejszej dyrektywy za mający skutki transgraniczne uznaje się spór, w którym:
 - a) przynajmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę; albo
 - b) obie strony mają miejsce zamieszkania w tym samym państwie członkowskim, które jest państwem członkowskim sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę, a jedynie miejsce wykonania umowy, miejsce, w którym doszło do zdarzenia wywołującego szkodę, lub miejsce wykonania orzeczenia znajduje się w innym państwie członkowskim; albo
 - c) obie strony mają miejsce zamieszkania w tym samym państwie członkowskim, w którym znajduje się sąd lub trybunał rozpatrujący sprawę, pod warunkiem że sporna sprawa wchodzi w zakres zastosowania prawa Unii.
2. Do celów ust. 1 miejsce zamieszkania ustala się zgodnie z art. 62 i 63 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012⁽¹⁾.

ROZDZIAŁ II:**MINIMALNE NORMY W POSTĘPOWANIU CYWILNYM****Sekcja 1:****Uczciwy i skuteczny wynik**

Artykuł 4

Ogólny obowiązek skutecznej ochrony sądowej

Państwa członkowskie zapewniają akty, procedury i środki odwoławcze niezbędne do zagwarantowania dochodzenia uprawnień przysługujących na mocy prawa cywilnego Unii. Te akty, procedury i środki odwoławcze są sprawiedliwe i równe, nie mogą być nadmiernie skomplikowane czy kosztowne ani też pociągać za sobą nieuzasadnionych ograniczeń czasowych czy nieuzasadnionych opóźnień, przy czym należy jednocześnie zapewnić poszanowanie uwarunkowań krajowych i praw podstawowych.

Powyższe akty, procedury i środki odwoławcze są również skuteczne i proporcjonalne oraz są stosowane w taki sposób, aby zapobiec tworzeniu ograniczeń w łatwym dostępie do wymiaru sprawiedliwości i zapewnić zabezpieczenia przed ich nadużywaniem.

Artykuł 5

Wysłuchania ustne

1. Państwa członkowskie zapewniają rzetelne prowadzenie postępowania. Jeżeli strony nie mają fizycznej możliwości osobistego stawiennictwa lub jeżeli strony uzgodniły, za zgodą sądu, że skorzystają z przyspieszonych środków komunikacji, państwa członkowskie dopilnowują, by rozprawy ustne mogły być przeprowadzane z wykorzystaniem wszelkich odpowiednich środków technicznych porozumiewania się na odległość, takich jak wideokonferencja lub telekonferencja, dostępnych sądowi lub trybunałowi.
2. W przypadku gdy osoba, która ma zostać wysłuchana, ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo członkowskie sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę, uczestnictwo tej osoby w rozprawie w drodze wideokonferencji, telekonferencji lub z wykorzystaniem innych właściwych środków technicznych porozumiewania się na odległość, zapewnia się poprzez korzystanie z procedur przewidzianych w rozporządzeniu (WE) nr 1206/2001. W odniesieniu do wideokonferencji uwzględnia się zalecenie Rady w sprawie transgranicznych wideokonferencji przyjęte przez Radę na posiedzeniu 15 i 16 czerwca 2015 r.⁽²⁾ oraz prace prowadzone w ramach europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 351 z 20.12.2012, s. 1).

⁽²⁾ Zalecenia Rady „Promowanie korzystania z wideokonferencji transgranicznych w obszarze sprawiedliwości w państwach członkowskich i na szczeblu UE oraz dzielenia się optymalnymi rozwiązaniami w tej dziedzinie” (Dz.U. C 250 z 31.7.2015, s. 1).

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

Artykuł 6

Środki tymczasowe i zabezpieczające

1. Państwa członkowskie zapewniają środki tymczasowe mające na celu zachowanie stanu faktycznego lub prawnego, tak aby zagwarantować pełną skuteczność późniejszego orzeczenia w sprawie głównej przed wszczęciem postępowania w sprawie głównej, a także na każdym etapie takiego postępowania.

Środki, o których mowa w akapicie pierwszym, muszą również obejmować środki mające na celu zapobieganie wszelkim możliwym dalszym naruszeniom lub natychmiastowe zaprzestanie zarzucanego naruszenia, jak również zachowanie majątku niezbędnego do zapewnienia, że późniejsze wykonanie roszczenia nie będzie zagrożone ani znacząco utrudnione.

2. Środki te z zasady są zgodne z prawem do obrony i są proporcjonalne do wagi i cech zarzucanego naruszenia, umożliwiając w stosownych przypadkach udzielanie gwarancji na pokrycie kosztów i szkody poniesionej przez pozwanego na skutek nieuzasadnionych wniosków. Sądy lub trybunały są upoważnione do żądania od powoda dostarczenia wszelkich normalnie dostępnych dowodów, żeby upewnić się w wystarczającym stopniu co do tego, że środek tymczasowy, o który wystąpiono, jest konieczny i proporcjonalny.

3. Państwa członkowskie zapewniają, że w należycie uzasadnionych przypadkach można przyjąć tymczasowe środki bez wysłuchania pozwanego, w sytuacji gdy jakiegokolwiek opóźnienie spowodowałoby nieodwracalne szkody dla powoda lub gdy istnieje wyraźne ryzyko, że dowody zostaną zniszczone. W takim przypadku strony informuje się o zastosowaniu takich środków bez zbędnej zwłoki, najpóźniej po ich realizacji.

Na wniosek pozwanego dokonuje się przeglądu, obejmującego prawo strony do przedstawienia jej stanowiska, w celu podjęcia – w rozsądnym okresie po powiadomieniu o przyjęciu środków – decyzji odnośnie do tego, czy stosowane środki powinny zostać zmienione, uchylone czy utrzymane.

W przypadkach, w których środki, o których mowa w akapicie pierwszym, są uchylane lub gdy następnie stwierdzono, że nie było naruszenia lub zagrożenia naruszeniem, sąd może nakazać powodowi, na żądanie pozwanego, aby wypłacił pozwanemu stosowne odszkodowanie za wszelkie szkody poniesione w wyniku zastosowania tych środków.

4. Niniejszy artykuł nie narusza dyrektywy 2004/48/WE ani rozporządzenia (UE) nr 655/2014.

Sekcja 2:

Skuteczność postępowania

Artykuł 7

Skuteczność proceduralna

1. Trybunały lub sądy państw członkowskich przestrzegają prawa do skutecznego środka odwoławczego i rzetelnego procesu, które zapewnia skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości, oraz stosują zasadę postępowania kontradyktoryjnego, w szczególności w trakcie podejmowania decyzji o konieczności przeprowadzenia rozprawy i dopuszczeniu środków dowodowych oraz w zakresie postępowania dowodowego.

2. Sądy lub trybunały państw członkowskich działają jak najszybciej, bez względu na istnienie okresu przedawnienia dla konkretnych działań na różnych etapach postępowania.

Artykuł 8

Uzasadnianie decyzji

Państwa członkowskie dopilnowują, aby sądy lub trybunały wystarczająco szczegółowo uzasadniały decyzje w rozsądnym terminie, aby umożliwić stronom skuteczne korzystanie z prawa do dokonania przeglądu decyzji lub złożenia odwołania.

Artykuł 9

Ogólne zasady prowadzenia postępowania

1. Sądy państw członkowskich dopilnowują, aby sądy aktywnie zarządzały postępowaniami toczącymi się przed nimi w celu zapewnienia sprawiedliwego i skutecznego rozstrzygnięcia sporów w rozsądnym terminie i przy rozsądnych kosztach, nie naruszając swobody stron w ustalaniu przedmiotu sprawy i przedstawianiu dowodów w sprawie.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

2. W zakresie, w jakim jest to racjonalnie wykonalne, sąd zarządza postępowaniem w porozumieniu ze stronami. Aktywne zarządzanie postępowaniem może w szczególności obejmować:

- a) zachęcanie stron do współpracy w trakcie postępowania;
- b) określanie problemów na wczesnym etapie;
- c) szybkie podejmowanie decyzji, które kwestie wymagają pełnego dochodzenia, a które mogą zostać rozpatrzone w trybie doraźnym;
- d) ustalanie kolejności rozstrzygnięcia poszczególnych kwestii;
- e) pomoc stronom w osiągnięciu ugody co do całości lub części postępowania;
- f) ustalanie harmonogramów kontroli osiągnięcia postępów w sprawie;
- g) zajmowanie się taką liczbą aspektów postępowania, jaką sąd jest w stanie się zająć w tym samym czasie;
- h) prowadzenie postępowania bez konieczności osobistego stawiennictwa stron;
- i) korzystanie z dostępnych środków technicznych.

Artykuł 10

Postępowanie dowodowe

1. Państwa członkowskie zapewniają skuteczne środki w zakresie przedstawiania, pozyskiwania i zabezpieczania dowodów, z uwzględnieniem prawa do obrony oraz potrzeby ochrony informacji poufnych.
2. Państwa członkowskie zachęcają do korzystania w trakcie postępowania dowodowego z nowoczesnych technologii komunikacyjnych. Sąd lub trybunał, przed którym toczy się postępowanie, wybiera najprostsze i najtańsze metody przeprowadzania dowodu.

Artykuł 11

Biegli sądowi

1. Z zastrzeżeniem możliwości przedstawienia przez strony opinii biegłych państwa członkowskie dopilnowują, by sąd mógł w dowolnej chwili powołać biegłych sądowych, aby służyli wiedzą fachową w zakresie konkretnych aspektów technicznych danej sprawy. Sąd przekazuje biegłemu sądowemu powołanemu w danej sprawie wszelkie informacje niezbędne do przedstawienia opinii.
2. W przypadku sporów o charakterze transgranicznym, z wyjątkiem przypadków, w których konieczne są środki przymusu lub gdy dochodzenie jest prowadzone w miejscach związanych z wykonywaniem uprawnień danego państwa członkowskiego lub w miejscach, do których dostęp – lub odniesieniu do których inne działanie jest – na mocy prawa państwa członkowskiego, w którym prowadzone jest określone dochodzenie, zakazane lub ograniczone do określonych osób, państwa członkowskie dopilnowują, aby sąd mógł powołać biegłego sądowego do dokonywania czynności poza obszarem właściwości sądu, bez potrzeby składania uprzedniego wniosku do właściwego organu tego innego państwa członkowskiego.
3. Do celów ust. 1 i 2 Komisja sporządza europejską bazę danych ekspertów poprzez połączenie istniejących krajowych wykazów ekspertów i udostępnia ją za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”.
4. Biegli sądowi gwarantują niezależność i bezstronność, zgodnie z mającymi zastosowanie do sędziów przepisami, o których mowa w art. 22.
5. Ekspertyzy przedłożone sądowi przez biegłych sądowych są udostępniane stronom, które mają możliwość zgłoszenia uwag.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

Sekcja 3:

Dostęp do sądu i wymiaru sprawiedliwości

Artykuł 12

Rozstrzygnięcie sporów

1. Państwa członkowskie gwarantują, że na każdym etapie postępowania oraz po uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, jeżeli sąd jest zdania, że spór można rozstrzygnąć, może zaproponować stronom skorzystanie z mediacji w celu rozstrzygnięcia sporu lub zbadania możliwości jego rozstrzygnięcia.
2. Ust. 1 nie narusza prawa stron, które w przypadku danego sporu wybierają mediację lub arbitraż, do wszczęcia postępowania sądowego przed wygaśnięciem okresu przedawnienia w trakcie procesu mediacji.

Artykuł 13

Koszty postępowania

1. Państwa członkowskie dopilnowują, aby opłaty sądowe pobierane w państwach członkowskich w przypadku rozstrzygnięcia sporów cywilnych nie były nieproporcjonalne do wartości roszczenia, nie czyniły postępowania niemożliwym ani nie utrudniały go nadmiernie.
2. Opłaty sądowe pobierane w państwach członkowskich w przypadku rozstrzygnięcia sporów cywilnych nie mogą zniechęcać obywateli do wniesienia sprawy do sądu lub w jakikolwiek sposób utrudniać dostęp do wymiaru sprawiedliwości.
3. Strony muszą być w stanie uiszczać opłaty sądowe za pomocą metod dokonywania płatności na odległość, w tym z państwa członkowskiego innego niż państwo członkowskie, w którym znajduje się sąd lub trybunał, w drodze przelewu bankowego, kartą kredytową lub debetową.
4. Państwa członkowskie dopilnowują, by informacje o opłatach sądowych i metodach dokonywania płatności, a także o organach lub organizacjach właściwych do udzielania praktycznej pomocy w państwach członkowskich były bardziej przejrzyste i łatwo dostępne w internecie. W tym celu państwa członkowskie przekazują te informacje Komisji, która z kolei zapewnia podanie ich do publicznej wiadomości i szerokie rozpowszechnienie z wykorzystaniem wszelkich właściwych środków, w szczególności za pomocą europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”.

Artykuł 14

Zasada „przegrany płaci”

1. Państwa członkowskie dopilnowują, by strona przegrywająca poniosła koszty postępowania, w tym na przykład – lecz nie jedynie – wszelkie koszty wynikające z faktu, że druga strona była reprezentowana przez adwokata lub innego przedstawiciela zawodu prawniczego, lub wszelkie koszty związane z doręczeniem lub tłumaczeniem dokumentów, które są proporcjonalne do wartości przedmiotu sporu i które były konieczne.
2. W przypadku gdy żądanie strony zostanie uwzględnione tylko częściowo lub w nadzwyczajnych okolicznościach sąd może nakazać, aby strony pokryły koszty zgodnie z zasadą słuszności lub aby każda ze stron pokryła sama koszty, które poniosła.
3. Strona pokrywa wszelkie koszty, które nie są niezbędne, poniesione z jej winy przez sąd lub inną stronę z uwagi na podnoszenie kwestii zbędnych lub w inny sposób okazywanie braku chęci porozumienia.
4. Sąd może dostosować decyzję o podziale kosztów, aby odzwierciedlić nieuzasadnioną odmowę współpracy lub nieoparty na dobrej woli udział w próbach rozstrzygnięcia kwestii, zgodnie z art. 20.

Artykuł 15

Pomoc prawna

1. Dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości państwa członkowskie dopilnowują, by sądy mogły wyznaczyć dla strony pomoc prawną.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

2. Pomoc prawna może obejmować, w całości lub częściowo, następujące koszty:
 - a) opłaty sądowe – przez całkowite lub częściowe zwolnienie z tych opłat lub zmianę terminu ich uiszczenia;
 - b) koszty pomocy prawnej i reprezentacji w zakresie:
 - (i) przedprocesowej porady prawnej, w celu rozstrzygnięcia sporu przed rozpoczęciem postępowania, zgodnie z art. 12 ust. 1;
 - (ii) rozpoczęcia i prowadzenia postępowania przed sądem;
 - (iii) wszelkich kosztów związanych z postępowaniem, w tym z zastosowaniem pomocy prawnej;
 - (iv) wykonania orzeczeń;
 - c) inne niezbędne koszty związane z postępowaniami ponoszone przez strony, w tym koszty świadków, biegłych i tłumaczy oraz niezbędne koszty podróży, pobytu i żywienia poniesione przez tę stronę i jej przedstawiciela;
 - d) koszty, których zwrot przyznano stronie wygrywającej, jeżeli powód przegrywa sprawę, zgodnie z art. 14.
3. Państwa członkowskie dopilnowują, by każda osoba fizyczna będąca obywatelem Unii Europejskiej lub obywatelem państwa trzeciego, przebywająca zgodnie z prawem w państwie członkowskim Unii Europejskiej, była uprawniona do złożenia wniosku o pomoc prawną, jeżeli:
 - a) ze względu na swoją sytuację finansową nie jest w stanie w całości bądź w części ponieść kosztów, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu; oraz
 - b) postępowanie, w przypadku którego złożono wniosek o pomoc prawną, ma uzasadnione szanse powodzenia, biorąc pod uwagę sytuację procesową powoda; oraz
 - c) powód ubiegający się o przyznanie pomocy prawnej jest uprawniony do wnoszenia spraw na mocy odpowiednich przepisów krajowych.
4. Osoby prawne są uprawnione do złożenia wniosku o pomoc prawną w formie zwolnienia z zaliczki na poczet kosztów postępowania lub pomocy adwokata. Przy podejmowaniu decyzji, czy udzielić takiej pomocy, sądy mogą brać pod uwagę między innymi:
 - a) formę danej osoby prawnej i czy jest organizacją komercyjną czy niekomercyjną;
 - b) zdolności finansowe partnerów lub udziałowców;
 - c) możliwość uzyskania przez partnerów lub udziałowców kwot koniecznych do wszczęcia postępowania.
5. Państwa członkowskie dopilnowują, by obywatele Unii i osoby prawne z Unii powiadamiano o procedurze uzyskiwania pomocy prawnej na mocy ust. 1–4, tak aby zapewnić dostępność i skuteczność tej procedury.
6. Niniejszy artykuł nie narusza przepisów dyrektywy 2003/8/WE.

Artykuł 16

Finansowanie

1. Państwa członkowskie dopilnowują, by w przypadkach, w których postępowanie finansuje prywatna strona trzecia, strona ta nie mogła:

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

- a) dążyć do wywierania wpływu na decyzje procesowe podejmowane przez powoda, co obejmuje także zawieranie ugód;
- b) finansować pozwu przeciwko pozwanemu konkurującemu z podmiotem, od którego pochodzą środki finansowe, lub przeciwko pozwanemu, od którego zależny jest podmiot zapewniający środki finansowe;
- c) naliczać nadmiernie wysokich odsetek od przekazanych środków.

2. Państwa członkowskie dopilnowują, by w przypadkach, w których postępowanie finansuje prywatna strona trzecia wynagrodzenie lub odsetki pobierane przez podmiot finansujący nie opierały się na kwocie ugody ani na przyznanym odszkodowaniu, chyba że umowa finansowania jest regulowana przez organ publiczny gwarantujący interesy stron.

Sekcja 4:

Rzetelność postępowania

Artykuł 17

Doręczanie dokumentów

1. Państwa członkowskie dopilnowują, aby co do zasady stosowano metody gwarantujące otrzymanie doręczanych dokumentów.
2. Państwa członkowskie dopilnowują, aby dokumenty wszczynające postępowanie lub dokumenty równoważne i wezwania do stawienia się przed sądem mogły być doręczane zgodnie z prawem krajowym za pomocą jednej z następujących metod:
 - a) doręczenie do rąk własnych;
 - b) doręczenie pocztą;
 - c) doręczenie drogą elektroniczną: faksem lub pocztą elektroniczną.

Doręczenie jest poświadczane poprzez odbiorcę podpisem na potwierdzeniu odbioru, na którym widnieje data odbioru.

W przypadku doręczania drogą elektroniczną zgodnie z lit. c) akapitu pierwszego niniejszego ustępu stosuje się odpowiednio wysokie standardy techniczne gwarantujące identyfikację tożsamości nadawcy i bezpieczne przekazanie doręczanych dokumentów.

Takie dokumenty można również doręczyć do rąk własnych, co poświadczą się za pomocą dokumentu podpisanego przez uprawnioną osobę, która doręczyła dokumenty, przy czym należy zaznaczyć, że odbiorca otrzymał dokumenty lub że odmówił ich przyjęcia, bez prawnego uzasadnienia tej odmowy, oraz podać datę doręczenia dokumentów.

3. Jeśli doręczenie zgodnie z ust. 2 nie jest możliwe, a adres pozwanego jest znany na pewno, doręczenie może nastąpić w jeden z następujących sposobów:
 - a) doręczenie osobiste na prywatny adres pozwanego do rąk osób zamieszkałych z pozwanym w tym samym gospodarstwie domowym lub tam zatrudnionych;
 - b) w przypadku pozwanego prowadzącego działalność gospodarczą lub osoby prawnej – doręczenie osobiste – w lokalu przedsiębiorstwa pozwanego – osobie zatrudnionej przez pozwanego;
 - c) złożenie dokumentu w skrzynce pocztowej pozwanego;
 - d) złożenie dokumentu w urzędzie pocztowym lub w siedzibie właściwego organu władzy publicznej, za pisemnym powiadomieniem o takim złożeniu pozostawionym w skrzynce pocztowej pozwanego, pod warunkiem że pisemne powiadomienie wyraźnie określa charakter dokumentu jako dokumentu sądowego lub skutek prawny powiadomienia polegający na uznaniu dokumentu za doręczony i rozpoczęciu biegu terminów;
 - e) doręczenie drogą pocztową bez potwierdzenia zgodnie z ust. 4, gdy pozwany ma adres w państwie członkowskim wydania;
 - f) drogą elektroniczną, za automatycznym potwierdzeniem dostarczenia, pod warunkiem że pozwany uprzednio wyraźnie zgodził się na taki sposób doręczania.

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

Doręczenie z lit. a)–d) potwierdza się przez:

a) dokument podpisany przez właściwą osobę, która dokonała doręczenia, wskazujący wszystkie z poniższych informacji:

(i) imię i nazwisko osoby, która doręczyła powiadomienie lub pismo;

(ii) informację o metodzie doręczenia;

(iii) datę doręczenia;

(iv) jeżeli dokumenty zostały doręczone osobie innej niż pozwany, nazwisko tej osoby oraz jej stosunek do pozwanego; oraz

(v) inne obowiązkowe informacje, które zostaną określone w prawie krajowym.

b) potwierdzenie odbioru przez osobę, do rąk której nastąpiło doręczenie, do celów akapitu pierwszego lit. a) i b).

4. Doręczenia zgodnie z ust. 2 i 3 można dokonać także do rąk przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika pozwanego.

5. Jeżeli dokument wszczynający postępowanie, dokument równoważny lub wezwanie ma być doręczone poza terytorium państw członkowskich, można je doręczyć dowolną metodą przewidzianą w:

a) rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1393/2007⁽¹⁾, jeżeli stosuje się do poszanowania praw odbiorcy przyznanych na mocy tego rozporządzenia; albo

b) Konwencji haskiej z 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych lub w jakiegokolwiek innej konwencji lub umowie, jeżeli mają zastosowanie.

6. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na stosowanie rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 i jest stosowana z zastrzeżeniem rozporządzenia (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾ oraz rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁾.

Artykuł 18

Prawo do adwokata w postępowaniu cywilnym

1. Państwa członkowskie dopilnowują, by strony w postępowaniu cywilnym miały prawo do wybranego przez nie adwokata, tak aby umożliwić im skuteczne wykonywanie ich uprawnień w praktyce.

W przypadku sporów o charakterze transgranicznym państwa członkowskie dopilnowują, by strony w postępowaniu cywilnym miały prawo dostępu do adwokata w państwie pochodzenia w przypadku porad przedspornych i do adwokata w państwie przyjmującym w przypadku prowadzenia postępowania.

2. Państwa członkowskie przestrzegają zasady poufności komunikacji między stronami a ich adwokatem. Taka komunikacja obejmuje spotkania, korespondencję, rozmowy telefoniczne oraz inne formy porozumiewania się dozwolone na mocy prawa krajowego.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz.U. L 324 z 10.12.2007, s. 79).

⁽²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia europejskiego tytułu egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 15).

⁽³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.U. L 399 z 30.12.2006, s. 1).

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

3. Z zastrzeżeniem prawa krajowego nakładającego wymóg obowiązkowej obecności lub pomocy adwokata, strony w postępowaniu cywilnym mogą zrzec się prawa, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, w przypadku gdy:

- a) stronom, ustnie lub pisemnie, zapewniono jasne i wystarczające informacje w prostym i zrozumiałym języku na temat możliwych konsekwencji zrzeczenia się adwokata; oraz
- b) zrzeczenie się jest dobrowolne i jednoznaczne.

Państwa członkowskie dopilnowują, aby strony mogły odwołać zrzeczenie się praw na każdym etapie postępowania cywilnego, a także aby były poinformowane o tej możliwości.

4. Przepis ten stosuje się z zastrzeżeniem przepisów szczególnych dotyczących przedstawicielstwa zawartych w rozporządzeniu (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾, rozporządzeniu (WE) nr 1896/2006 i rozporządzeniu (UE) nr 655/2014.

Artykuł 19

Dostęp do informacji

Państwa członkowskie dążą do zapewnienia obywatelom przejrzystych i łatwo dostępnych informacji na temat rozpoczęcia różnych procedur, terminów zawitych i terminów przedawnienia, sądów właściwych do rozpatrywania poszczególnych sporów oraz niezbędnych formularzy, które należy wypełnić w tym celu. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie zobowiązuje państw członkowskich do zapewnienia pomocy prawnej w formie oceny prawnej konkretnej sprawy.

Artykuł 20

Tłumaczenie ustne i tłumaczenie pisemne istotnych dokumentów

Państwa członkowskie dążą do tego, aby zapewnić, by każda strona sporu w pełni rozumiała postępowanie sądowe. Cel ten obejmuje dostępność tłumaczenia ustnego w postępowaniu cywilnym i pisemne tłumaczenie wszelkich istotnych dokumentów, żeby zagwarantować rzetelność postępowania zgodnie z przepisami art. 15 niniejszej dyrektywy.

Artykuł 21

Obowiązki stron i ich przedstawicieli

Państwa członkowskie dopilnowują, aby strony i ich przedstawiciele działali w dobrej wierze i z szacunkiem, kontaktując się z sądem i innymi stronami, oraz by nie przeinaczali przed sądem spraw lub faktów w sposób umyślny lub przez zaniedbanie.

Artykuł 22

Postępowanie jawne

Państwa członkowskie dopilnowują, by postępowania były jawne, chyba że sąd postanowi, że w koniecznym zakresie powinny być one niejawne w interesie jednej ze stron lub osób poszkodowanych lub też w ogólnym interesie sprawiedliwości lub porządku publicznego.

Artykuł 23

Niezawisłość i bezstronność sędziowska

1. Państwa członkowskie dopilnowują, by sądy i trybunały oraz ich sędziowie korzystali z niezawisłości sędziowskiej. Skład sądów i trybunałów zapewnia wystarczające gwarancje umożliwiające wykluczenie wszelkich uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności.

2. Wykonując swoje obowiązki, sędziowie nie są związani żadnymi instrukcjami i w każdej sprawie są wolni od wszelkich nacisków lub presji i od osobistych uprzedzeń lub stronniczości.

Artykuł 24

Szkolenia

1. Z zastrzeżeniem niezawisłości sędziowskiej oraz różnic w organizacji wymiaru sprawiedliwości w całej Unii państwa członkowskie dopilnowują, aby wymiar sprawiedliwości, szkoły kształcące jego kadry oraz przedstawiciele zawodów prawniczych rozwijali swoje systemy szkolenia pracowników wymiaru sprawiedliwości w celu zagwarantowania, że prawa i procedury Unii są włączane do krajowych działań szkoleniowych.

⁽¹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 1).

Wtorek, 4 lipca 2017 r.

2. Programy szkoleniowe są ukierunkowane na praktykę, dostosowane do wymogów codziennej pracy prawników, krótkie i obejmują aktywne i nowoczesne techniki uczenia się oraz szkolenia wstępne i doskonalenie zawodowe. Programy szkoleniowe powinny koncentrować się w szczególności na:

- a) nabywaniu wystarczającej znajomości unijnych instrumentów współpracy sądowej i wypracowaniu odruchu regularnego odwoływania się do unijnego orzecznictwa, weryfikacji krajowej transpozycji, a także korzystania z postępowania prejudycjalnego przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej;
- b) rozpowszechnianiu wiedzy i doświadczenia w zakresie unijnego prawa i procedur oraz innych systemów prawnych;
- c) ułatwieniu krótkoterminowych wymian nowych sędziów;
- d) opanowaniu języka obcego wraz z jego terminologią prawną.

ROZDZIAŁ III POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 25

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia ... [rok od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy]. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.
2. Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez państwa członkowskie.
3. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 26

Przegląd

Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu – nie później niż 31 grudnia 2025 r., a następnie co pięć lat – sprawozdanie w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy w oparciu o dane jakościowe i ilościowe. W tym kontekście Komisja w szczególności ocenia wpływ dyrektywy na dostęp do wymiaru sprawiedliwości, na prawo podstawowe do skutecznego środka prawnego i rzetelnego procesu sądowego, na współpracę w sprawach cywilnych oraz na funkcjonowanie jednolitego rynku, MŚP, konkurencyjność gospodarki Unii Europejskiej i zaufanie konsumentów. W razie potrzeby sprawozdaniu towarzyszą wnioski ustawodawcze w sprawie dostosowania i wzmocnienia dyrektywy.

Artykuł 27

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 28

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w..., ...

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący